בס"ד

– הגליון השבועי של קהילת מכון –

יגדיל תורה

גליון מספר: 95

פרשת כי תבוא

העלון מוקדש להצלחת יוסף דורון בן דזי

מאור - 0542390375

הקב"ה משקיף על העולם

הרב יעקב דואני / רב במכון יגדיל תורה ומחבר הספר בית חם

בפרשתנו ישנה מצוה חשובה – וידוי מעשר. לאחר השנה השלישית שמפרישים בה מעשר עני - עת מגיע יו"ט האחרון של פסח של השנה הרביעית, וכן בשנה השביעית מצוה על כל אדם לבוא אל בית המקדש, ולהתוודות בפיו שנתן כל מה שנתן מהתרומות ומעשרות וביער כל הקֹּדֶשׁ מִן הַבַּיִת, לא נשאר אצלו דבר שאינו שלו.

את הווידוי חותם האדם בתפילה להמשך:

הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ.

ונשאלת השאלה, וכי אנו באמת רוצים שהקב"ה 'ישקיף' עלינו, והרי כל לשון השקפה שמצאנו בתורה גררה אחריה מידת פורענות קשה, וכבר לימדונו חז"ל כי כל השקפה אינו אלא לרעה (מובא ברש"י על בראשית יח, טז), כמו שנאמר (שמות יד): וַיַּשְׁקֵף ה' אֶל מַחֲנֵה מִצְרָיִם, וכן (בראשית יט) לגבי סדום: וַיַּשְׁקֵף עַל פְּנֵי סְדֹם וַעֲמֹרָה?

חז"ל בתלמוד הירושלמי (מעשר שני ה, ה, וכן הוא ברש"י שהזכרנו לעיל על בראשית) עונים על קושיה זו:

אמר ר' חנינא בר פפא בוא וראה כמה גדול כחן של מתנות עניים, שכל "השקיפה" שבתורה לרעה וכאן לברכה.

כלומר דווקא כאן לגבי מתנות עניים, שהאדם לוקח את מה שעמל עליו ובמקום לשמור אותו רק לעצמו הוא עוזר לזולת, הקב"ה הופך את סדרי הבריאה ומברך אותנו אפילו בבחינה של "השקפה".

ויש לשאול, מדוע דווקא במצוה זאת זוכים להטבה כזאת?

ביאר הכלי יקר שדבר נפלא זה מתרחש מידה כנגד מידה. היינו, בזכות מידת הרחמנות שבאדם, שהאדם מהפך את מידת האכזריות שבו לרחמנות כך הקדוש ברוך הוא מהפך רוגז לרחמנות.

רואים מכאן, שהמעלה הגדולה ביותר של האדם, זו שגוררת אחריה את הטוב ביותר שיכול להיות (הפיכת הרע לטוב) היא שהאדם מתגבר על טבעו הבהמי והגשמי והופך אותו לטוב ורוחני, ובמידה שאדם מודד בהם מודדים לו (משנה מסכת סוטה ח ע"ב).

דברים במחשבה
אפשר לשנות את הטבע

פתרון החידה הקודמת
עשיית צרכי קודם התפילה

החידה השבועית
המשך עשיית צרכיו

הפרשת חלה - תהליך עיכול רוחני

הרב אמיר אזולאי/ רב במכון יגדיל תורה מחבר הספר על שלושה דברים

כל אחד ואחד מאתנו, יודע בדרך כזו או אחרת, שרק הנשמה, רוח החיים השוכנת בתוכנו פנימה, היא זו אשר מאפשרת את קיומם והמשכיותם של החיים של החיים שלנו. אדם שניטלה נשמתו ונגנזה בגנזי מרומים, על אף שגופו נשאר שלם וללא כל שינוי מהותי, ניתן לראות בחוש, שכוח החיים- מהות הקיום - איננו קיים.

ממילא, על האדם מוטלת החובה לשמור על עוצמת נשמתו כראוי, ולא לפגום בקיומה התקין. אחת מן הדרכים שבאמצעותם שומר האדם קיומה התקין של הנשמה, של הצד הרוחני שמחייה את גווייתו, הוא אכילת מזון מבריא ומחיה. אם ח״ו יחליט האדם שלא לזון את גופו כראוי, הרי הוא פוגם בידיים באור הגדול שמאפשר לו לחיות.

אלא שכאן צריכים אנו לעמוד על נקודה יסודית וחשובה: לכאורה, המזון הוא חומר גשמי לחלוטין, ואכן בהתאם למעלתו הוא מחיה את הצד החומרי שבאדם, את הגוף. אולם במבט פשוט, המזון החומרי אינו מועיל לעצם קיומה של הנשמה הרוחנית, ובטח שאינו אמור להזין אותה, שהרי אין הוא שייך אל עולמה הטהור כלל. כיצד אפוא המזון החומרי הוא זה אשר מאפשר בפועל את חיותה של הנשמה?

השל״ה הקדוש (פרשת שלח לך, פסקה א׳), נחלץ לעזרתנו ועונה עבורנו על שאלה מהותית זו. זו לשונו הטהורה: ״אלא העניין כי המאכל הוא גופני ורוחני כי אין דבר מלמטה שאין לו שפע רוחני מלמעלה המוציאו אל הפועל״.

השל״ה מלמד אותנו, שעל אף שבמבט חיצוני המאכלים השונים הם חומריים ושייכים לרובד הנמוך שבאדם, בתוך תוכם גנוזה קדושה אלוקית עליונה. כך אפשר לומר, שכל דבר מאכל מורכב משני יסודות בסיסיים: היסוד הראשון הוא היסוד החומרי שתפקידו להחיות את מערכות הגוף ולאפשר את קיומם התקין, והיסוד השני הוא יסוד רוחני ועליון, דהיינו הניצוץ האלוקי השורה בתוכיות המאכל. תפקידו של יסוד זה הוא להחיות את נשמת האדם, את הצד הרוחני שבו ולאפשר את קיומה והשפעתה כראוי.

במילים אחרות, הרוחניות הגנוזה בתוך דבר המאכל היא ״המזון של הנשמה״ המאפשר את הזרחת אורה בתמידות, וממילא את המשך הקיום התקין של כלל קומת האדם.

אלא שעל מנת שרוחניות זאת תאיר את חיי האדם ותחדיר אור רוחני מחיה אל כלל קומתו של האדם, על האדם לערוך הכנות ראויות טרם אכילתו. במידה והאדם ישלול את ההכנות הללו טרם אכילתו, האור הרוחני הגנוז בתוך המאכל יאיר את נשמתו אך ורק בצורה עלומה ונסתרת ולא באופן גלוי המעניק משמעות עמוקה ומהות אמתית לחיי החומר.

ההכנות שצריך האדם לערוך טרם אכילתו, באות לידי ביטוי במצוות השונות הסובבות את נושא האכילה: כדוגמת הקפדה על הלכות כשרות, ברכה בכוונה, אכילה מאוזנת ולא מופרזת, וכן הלאה.

בפרשתנו, מוזכרת הכנה נוספת והיא ״מצוות הפרשת חלה״. במצווה זו אנו מפרישים שיעור מסוים מעיסת הבצק שעתידים אנו לאפות ממנה לחם, ומקדישים אותה לשי״ת (במציאות מתוקנת אנו עושים זאת ע״י תרומת חלק זה לכהן). הפרשה זו פועלת פעולה אדירה על הלחם הנותר, ומרוממת את מעלתו הרוחנית. וכפי שמסביר השל״ה הקדוש (שם): ״על כן צוותה התורה לעורר כח הקדושה שבלחם ולהפריש חלה״.

ע״י הפרשת החלה, אנו מגלים ומעצימים את הקדושה הגנוזה בתוכיות הלחם, ומעלים את הקדושה אל רובד גלוי ובהיר יותר שביכולתו להשפיע על האדם בצורה גלויה ועוצמתית הרבה יותר.

מצוות הפרשת חלה מלמדת אותנו בדרך אגב, יסוד מהותי וחשוב עבור כלל חיינו: אנו חיים בעולם חומרי, שכל נמצאו הם חומריים לחלוטין. אולם כאמור בתוך כל עצם שמתקיים בעולם יש יסוד רוחני - בחינת נשמתו של אותו העצם - שמחיה אותו. ממילא תפקידנו להשתמש בו כראוי עפ״י ההדרכה האלוקית. בכך, כמו במצוות ׳הפרשת חלה׳ ביכולתנו לגלות את האור הרוחני השרוי בתוך העצמים השונים, ולהאיר באמצעותם את חיינו.

אדם שהתחיל לאכול קודם עלות השחר

הרב מאור תורג׳מן / יו״ר מכון יגדיל תורה

אדם שהתחיל לאכול קודם עלות השחר האם צריך להפסיק?

הטור כתב: ״ואם התחיל לאכול קודם עלות השחר כתב הרמב״ם שאין צריך להפסיק״.

והב״י כתב שנראה שלטור הגיע ספר מוטעה של הרמב״ם, שכן הלכות תפילה (פ״ו ה״ה) כתב שדוקא בתפילת מנחה אינו צריך להפסיק, אבל לא בתפילת שחרית.

או שהטור החליף בין דעת הרמב״ם לדעת הרשב״א שהרשב״א סובר שאינו צריך להפסיק.

רא״ש בשם ר״י, רבינו יונה- צריך להפסיק.

רשב״א, תוספות- על הגמרא שכתבה : ״אל תקרי גויך אלא גאיך״ זה דוקא כשאכל לאחר שהגיע זמן התפילה, אבל התחיל קודם לכן אינו צריך להפסיק.

פסיקת הלכה:

השו״ע פסק בסתם כדעת הרא״ש והרמב״ם, ובשם יש אומרים כדעת הרשב״א: ״ואם התחיל לאכול קודם עלות השחר, צריך להפסיק. וי״א שאי״צ להפסיק״.

המ״ב (כז) ביאר שהכוונה התחיל לאכול דהיינו שאפילו אם התחיל בהיתר, שהיה יותר מחצי שעה לפני עלות השחר, עליו להפסיק לדעה האוסרת (שהרי בתוך החצי שעה הסמוכה לעלות השחר אסור להתחיל), אמנם כל זה דוקא אם אוכל יותר מכביצה דהוי דרך קבע או לשתות בכשיעור זה, אבל בפחות מזה מותר לו לאכול עד עלות השחר.

וכן כתב בהלכה ברורה (רב) שאסור אכילה מתחיל משעה שעלה עמוד השחר, ואם בא לאכול סעודת קבע דהיינו פת או פת הבאה בכסנין יותר מכביצה יש להחמיר החל מחצי שעה קודם עלות השחר.

ממתי עליו להפסיק לדעה האוסרת ומה ההבדל מתפילת מנחה:

המ״ב (כח) כתב שעליו להפסיק משעה שעלה עמוד השחר,

ואע״ג שבתפילת מנחה אין צריך להפסיק, שאני תפילת שחרית שהסמיכוה על הפסוק ״לא תאכלו על הדם- לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם״, ולכן צריך להפסיק, ובשם הזוהר כתבו האחרונים שאפילו קם בחצות הלילה אסור לטעום קודם שמתפלל,

והפמ״ג כתב שדוקא כשהיה ישן וקם אז נאסר, ואפשר שגם בישן שתייה מותרת,

וכן דעת הבן איש חי (ניצבים א) ובאור לציון (ח״ב סג) שאם יש שנת קבע בלילה אין לו לאכול אחר שקם עד שיתפלל.

אך היביע אומר (ח״ה כב ה) כתב שבגמרא מוכח להדיא שיש להקל בזה שהרי בגמרא בתענית מבואר שאסור לטעום למי שישן בליל תענית וקם משנתו קודם עלות השחר. וסיים שהמיקל אין למחות בידו שיש לו על מי שיסמוך.

אך מדינא אפילו ישן מותר לאכול ולשתות, ומ״מ המ״ב כתב שלכתחילה נכון ליזהר בזה אם אינו מוכרח.

ובמחצית השקל כתב בשם תשובת השב יעקב בשם סידור האר״י שרבי חיים ויטל עצמו כשהיה חלש לבו אכל או שתה איזה דבר לחזק גופו- והאיסור הוא דוקא לאכול למלאות תאותו,

ובחיי אדם כתב שהקם קודם אור היום ולבו חלש ועי״ז מתבטל מלימודו מותר לאכול.

והאור לציון (ח״ב סג) כתב שלחולה יש להתיר לאכול וכן לאדם חלש שרוצה לאכול קודם התענית אם קשה עליו התענית כשלא יאכל בלילה ולדעת היביע אומר והלכה ברורה בלאו הכי מעיקר הדין מותר לאכול קודם התפילה אם כן כ״ש בחלש.

שאלת השבוע

האם מותר ללמוד קודם התפילה?

את הפתרונות יש לשלוח למייל או לוואטסאפ
של המכון עד יום רביעי

myagdiltora@gmail.com / 0542390375

מזל"ט ואיחולים

העלון מוקדש לרפואת חנה אזולאי בת סוליקה

ולעילוי נשמת מסעוד בן עיישה ושרה בת חנה

ודוד רחמים בין עישא ואברהם ז"ל

ניתן לשלוח מזל"ט או איחולי ברכה למייל או לוואטסאפ
של המכון עד יום חמישי.

שבת שלום!